

Мищак О. В.,

к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, кредиту та страхування, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Чуй І. Р.,

к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, кредиту та страхування, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Демковська О. І.,

аспірант, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ

Анотація. Визначено значення якісного фінансового забезпечення як умови діяльності підприємств за кризового стану економіки. Розглянуті основні аспекти сутності та характеристики категорії “фінансова стійкість”, її вплив на оцінку ризиковості й конкурентоздатності діяльності, фінансовий стан і рівень фінансово-економічної безпеки підприємств. На основі дослідження коефіцієнтів фінансової стійкості, в основі яких передбачено використання поділу капіталу за джерелами формування і термінами використання, запропоновано застосовувати їх як основні індикатори в процесі оцінювання фінансової стійкості. Окреслено необхідність диференціації їх значень як критеріїв у оцінюванні фінансової стійкості підприємств за умов трансформаційних процесів в економічній системі при визначенні рівня їх фінансової рівноваги та перспективності реалізації завдань стратегічного розвитку.

Ключові слова: підприємство, власний капітал, залучений капітал, постійний капітал, фінансова стійкість, фінансова незалежність, довгострокова фінансова незалежність, критерії оцінювання.

Mytsak O. V.,

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finances, Credit and Insurance, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Chuy I. R.,

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finances, Credit and Insurance, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Demkovska O. I.,

Postgraduate, Department of Finances, Credit and Insurance, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

IDENTIFICATION AND EVALUATION METHODS OF FINANCIAL STABILITY OF ENTERPRISES TO ENSURE THEIR FINANCIAL BALANCE

Abstract. The importance of qualitative financial providing as a prerequisite of enterprises activity in the conditions of economic crisis was determined. The basic aspects of the essence and characteristics of the category of "financial stability", its impact on the assessment of risks and the competitiveness of business operations, financial condition and the level of financial and economic security of enterprises are considered. Based on a study of coefficients of financial stability, which allow the use of capital division by sources of formation and terms of use, proposed to use them as key indicators in assessing financial stability. Outlined the need to differentiate their values as criteria in assessing the financial stability of enterprises in the conditions of transformational processes in the economic system, in determining the level of their financial balance and prospects of implementation of the objectives of strategic development.

Keywords: enterprise, own capital, debt capital, constant capital, financial stability, financial independence, long-term financial independence, assessment criteria.

Постановка проблеми. Сучасний стан функціонування економічної системи України характеризується суттєвими кризовими явищами фінансового забезпечення її розвитку, як з позиції напрямів формування, розміщення і використання капіталу підприємств, так і стосовно існуючих методик оцінювання його ефективності та раціональності. Це проявляється в неможливості швидкого та адекватного реагування на виклики часу як загальною системою управління на макrorівні, так і невідповідності сучасним вимогам управлінських рішень на мiкрорівні в сфері фінансового управління активами, капіталом, грошовими потоками, інвестиціями. Існуюча система управління фінансовим забезпеченням, на нашу думку, перешкоджає стабільному функціонуванню та реалізації фінансово-господарської діяльності підприємств, фінансуванню програм підвищення конкурентоспроможності, ефективності реалізації операційної, інвестиційної та інноваційної діяльності за умови мінімізації ризиковості їх фінансової діяльності та підвищення фінансової стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретико-методичних аспектів понятійного визначення та оцінювання фінансової стійкості підприємства присвячена значна кількість наукових праць, зокрема І. Бланк зосереджується на її використанні стосовно оцінювання фінансового стану і застосування для цього величини і частки власного капіталу, Т. Момот визначає її як економічний стан підприємства, що забезпечує стабільність діяльності на базі використання власних фінансових ресурсів, Л. Лахтіонова висвітлює фінансову стійкість як стан фінансових ресурсів, що забезпечує розвиток підприємства. Т. Васильців у своїх наукових дослідженнях зазначає, що головною метою політики забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств є гарантування їх стабільності, а до основних цілей відносить поряд із іншими і забезпечення фінансової стійкості. Окремо слід зазначити, що вагомий внесок у дослідження поняття фінансової стійкості та методики її оцінювання зробили такі вчені, як Н. Власюк [2], Л. Костирко [3], Т. Говорушко [11], Г. Савицька [8] та інші. Поряд з тим, незважаючи на значну кількість досліджень у науковій літературі, і надалі немає єдиного підходу до визначення сутності та методичних підходів оцінювання рівня фінансової стійкості підприємства за термінами використання наявних фінансових ресурсів.

Постановка завдання. Нові підходи в системі оцінювання і забезпечення фінансової стійкості підприємств можуть стати передумовою відновлення фінансової стабільності й рівноваги вітчизняних підприємств у процесі пошуку шляхів подолання кризових явищ на макро- і макrorівнях економічної системи країни, підвищення їх фінансової рівноваги та інвестиційної привабливості, мінімізації фінансової ризиковості діяльності та поступального розвитку в процесі реалізації стратегічних завдань їх діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова стійкість як характеристика умов та результатів фінансово-господарської діяльності підприємств є однією з визначальних щодо оцінювання ефективності управління, конкурентоспроможності та можливості розвитку підприємств у майбутньому.

У системі показників оцінки фінансового стану, а відтак і рівноваги, і фінансово-економічної безпеки підприємств, вітчизняні науковці й практики виділяють систему фінансових коефіцієнтів, згрупованих, як правило, за напрямками щодо оцінювання фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, ділової активності й рентабельності та інтегральних рейтингових показників із використанням різноманітних фінансових коефіцієнтів та їх частки (ваги) в загальному значенні. Кожна з цих методологій пріоритетним напрямом оцінювання визначає дослідження фінансової стійкості, оскільки саме вона обумовлює засади, напрями і шляхи реалізації фінансової політики підприємств.

Щодо змістовно-структурної характеристики терміна “фінансова стійкість”, то слід зазначити, що світова і вітчизняна економічна термінологія не містить достатньо акцентованого визначення і тлумачення цього поняття.

Трактування сутності фінансової стійкості в дослідженнях вітчизняних науковців носить дискусійний характер (табл. 1).

Так, Л. Костирко вважає, що фінансова стійкість є віддзеркаленням стабільного перевищення доходів над витратами. На його думку, вона забезпечує вільне маневрування грошовими коштами господарюючого суб'єкта і шляхом ефективного їх використання сприяє безперервному процесу виробництва та реалізації продукції, а також розширенню й оновленню виробництва [3]. І. Бланк трактує фінансову стійкість як характеристику стабільності фінансового стану підприємства, що забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових ресурсів. Т. Момотова визначає фінансову стійкість як економічний стан підприємства, за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва [5, с. 124]. Не можемо погодитися з трактуванням О. Стоянової, яка вважає, що категорія фінансової стійкості характеризує і рівень платоспроможності, кредитоспроможності й рентабельності. Трактування Г. Савицькою фінансової стійкості як здатності суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливому внутрішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику, викликає дискусію щодо умови рівноваги активів і пасивів,

оскільки за будь-яких умов вони завжди врівноважені. Виходячи з базової системи відображення фінансової інформації та гарантування платоспроможності, дуже складно забезпечити фінансовою стійкістю в контексті оцінювання її як стану фінансових ресурсів. Визначення фінансової стійкості з позиції стану та ефективності руху грошових потоків, які є в твердженнях Л. Лахтіонової, теж, на наш погляд, не цілком відповідають загальним підходам до тлумачення сутності даної фінансової категорії.

Здійснивши дослідження представлених у науковій літературі трактувань фінансової стійкості, вважаємо за доцільне конкретизувати її тлумачення і розглядати фінансову стійкість як таке співвідношення власного, постійного і сукупного капіталу

ності (автономії), довгострокової фінансової незалежності, фінансової залежності, фінансового важеля, заборгованості тощо. Всі ці коефіцієнти в тій чи іншій інтерпретації відображають структуру фінансових ресурсів підприємств, позаяк є взаємозалежні. У зв'язку з цим пропонуємо базовими показниками оцінювання фінансової стійкості вважати показники фінансової незалежності й довгострокової фінансової незалежності.

Показник фінансової незалежності відображає частку власного капіталу в сукупному капіталі підприємства. Саме він характеризує рівень ризиковості фінансової діяльності та обраний тип фінансової політики підприємств щодо структури джерел фінансування діяльності. В попередніх наших дослідженнях

Таблиця 1

Трактування дефініції “фінансова стійкість”

Автор, джерело	Трактування
Р. Костирко [3]	Фінансова стійкість є віддзеркаленням стабільного перевищення доходів над витратами, вона забезпечує вільне маневрування грошовими коштами господарюючого суб'єкта і шляхом ефективного їх використання сприяє безперервному процесу виробництва та реалізації продукції, а також розширенню й оновленню виробництва
І. Бланк [1]	Фінансова стійкість є характеристикою стабільності фінансового стану підприємства, що забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових ресурсів
Т. Момот [5]	Фінансова стійкість як економічний стан підприємства, за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність
О. Стоянова [7]	Фінансова стійкість передбачає збіг чотирьох сприятливих характеристик: платоспроможності; ліквідності балансу; кредитоспроможності; високої рентабельності
Г. Савицька [8]	Здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливому внутрішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість в межах допустимого рівня ризику
Л. Лахтіонова [4]	Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничо-торговельної діяльності, а також затрати на його розширення й оновлення
І. І. Приймак [10, с.57]	Фінансова стійкість підприємства – це його спроможність функціонувати протягом тривалого періоду, одержуючи для відтворення потенціалу, виплати дивідендів і стабільного розвитку прибутку, забезпечуючи при цьому економічно обґрунтоване співвідношення джерел фінансування та активів і збалансоване надходження й виплату грошових коштів, попри вплив зовнішніх і внутрішніх чинників

(фінансових ресурсів) підприємств, яке дозволяє їм стабільно функціонувати, зберігаючи фінансову рівновагу в умовах конкурентного середовища соціально-економічної системи країни з метою зростання прибутку і забезпечення розширеного відтворення.

Фінансові ресурси підприємств серед інших видів ресурсів, а саме: природних, трудових, матеріальних, є визначальними щодо впливу на умови та параметри здійснення фінансово-господарської діяльності. Саме це обумовлює необхідність визначення індикативних показників, які дозволяють оцінювати рівень фінансової стійкості підприємства та визначати необхідні параметри їх значень. До групи показників оцінювання фінансової стійкості традиційно відносять коефіцієнти фінансової незалеж-

ми розглядали необхідність диференціації значення даного коефіцієнта на оптимальне, допустиме і критичне [6]. Обґрунтуванням до застосування такого підходу є, на нашу думку, необхідність врахування ряду об'єктивних і суб'єктивних чинників, які суттєво впливають на значення даного коефіцієнта. До об'єктивних чинників ми вважаємо за необхідне віднести: галузь функціонування, стадію життєвого циклу, структуру витрат, рівень оподаткування прибутку тощо. До суб'єктивних: фінансову ментальність власників і менеджменту підприємств, доступність до джерел формування додаткових фінансових ресурсів, наявність фінансового контролю над діяльністю підприємств. Усі ці чинники впливають на частку власного капіталу в сукупному по-різному і допускають, на нашу думку, теоретичну можливість

значення даного коефіцієнта для вітчизняних підприємств у межах від 0,25 до 0,5 і більше.

Однак незаперечним є і той факт, що для всіх суб'єктів економічних відносин з метою оцінювання їх фінансової стійкості необхідно мати індикатор, який був би загальноприйнятним за значенням для оцінювання фінансової стійкості для всіх підприємств незалежно від сфери і галузі діяльності, терміну функціонування бізнесу, фінансової політики, рівня кредитоспроможності тощо. На нашу думку, за базовий показник оцінювання рівня фінансової стійкості доцільно обрати коефіцієнт довгострокової

Дані табл. 2 свідчать, що період 2010-2014 рр. Оцінювання фінансової стійкості підприємств економічної системи України характеризувався суттєвим її погіршенням як у порівнянні з базовим 2010 р., так і стосовно попереднього періоду. При темпах падіння обсягу власного капіталу в 2014 р. до 2013 р. на 17,0 % темп падіння коефіцієнта фінансової незалежності склав 29,4 %, а довгострокової фінансової незалежності – 11,7 %. Щодо базового періоду, то погіршення рівня фінансової стійкості підприємств є ще більшим, оскільки падіння фінансової незалежності склало 30,4 %, а довгострокової фінансової

Таблиця 2

Показники обсягу капіталу та фінансової стійкості підприємств економічної системи України в період 2010-2014 рр. *

Показники	Роки					Темпи приросту (падіння) в 2014 р. до	
	2010	2011	2012	2013	2014	2010 р.	2013 р.
Власний капітал, млрд грн	1433,3	1586,3	1653,9	1784,0	1480,7	3,3	-17,0
Довгострокові зобов'язання, млрд грн	750,3	877,7	867,9	950,5	1359,9	81,2	43,1
Постійний капітал, млрд грн	2183,7	2464,0	2521,8	2734,5	2840,6	30,1	3,9
Сукупний капітал, млрд грн	4037,6	4676,1	5419,7	5095,2	5994,3	48,5	17,6
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,355	0,339	0,305	0,350	0,247	-30,4	-29,4
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	0,541	0,527	0,465	0,537	0,474	-12,4	-11,7

* Офіційний інтернет-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

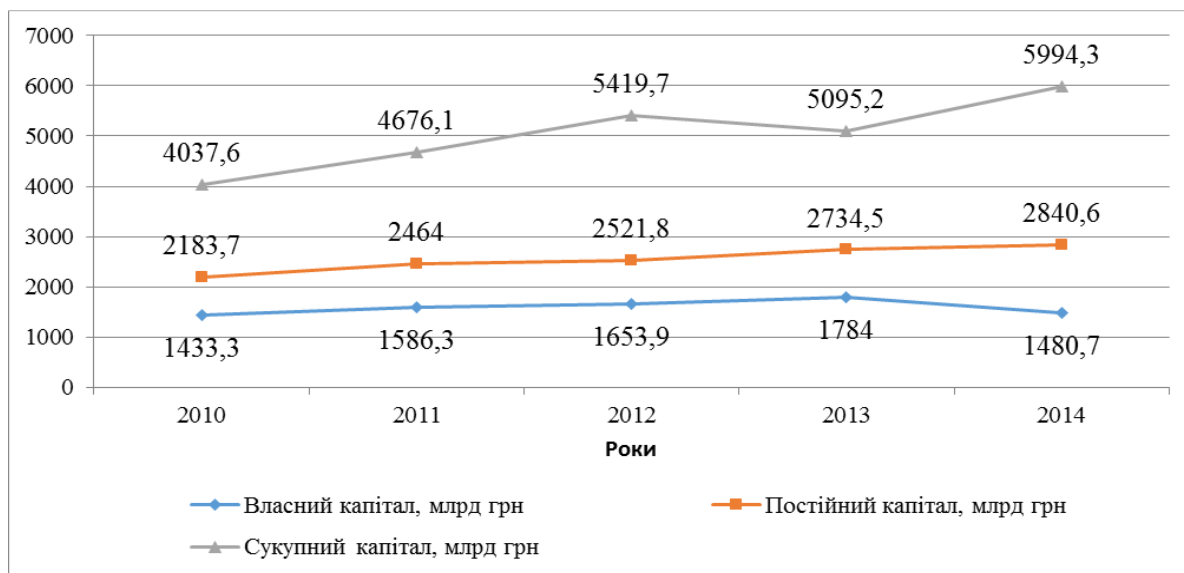
фінансової стійкості, який характеризує співвідношення довгострокового капіталу (власного і довгостроково залученого) і сукупного капіталу підприємства. Даний показник дозволяє оцінювати стійкість підприємств до фінансових потрясінь через частку фінансових ресурсів, що в довгостроковій перспективі фінансуватиме його функціонування незалежно від джерел їх формування, а при наявності в економічній системі кризових явищ дозволить за різних умов зовнішнього середовища забезпечити фінансову рівновагу. Значення даного коефіцієнта відображає частку ресурсів, що фінансує цілісно-майновий комплекс підприємств у довгостроковій перспективі, і тим самим визначає рівень фінансової рівноваги їх діяльності, інвестиційну привабливість, здатність розвиватися на перспективу тощо. Значення даного коефіцієнта для всіх підприємств незалежно від організаційно-правових форм функціонування та інших специфічних особливостей має бути вищим (рівним) ніж 0,5, тобто в складі сукупного капіталу ресурси з довгостроковими термінами використання мають переважати.

Апробувавши результати дослідження за статистичними даними про склад і структуру капіталу вітчизняних підприємств в цілому по економічній системі, ми отримали результати, що відображені в табл. 2.

незалежності - відповідно 12,4 %. Порівнюючи зміну коефіцієнтів фінансової стійкості в досліджуваному періоді, можна зробити висновок, що застосування цих індикаторів дозволяє більш ґрунтовно і компетентно оцінити ризик фінансування діяльності підприємств, а саме що при суттєвому падінні обсягів власного капіталу за досліджуваний період підприємств у цілому в довгостроковій перспективі вони залишаються максимально наближеними до рекомендованого рівня фінансової стійкості. На нашу думку, наведені висновки підтверджуються даними рис. 1, які відображають тенденції збільшення постійного капіталу в складі фінансових ресурсів підприємств вітчизняної економічної системи навіть за суттєвого скорочення сукупного капіталу в 2013 р. і власного капіталу на кінець досліджуваного періоду.

Суттєвий вплив на значення коефіцієнтів фінансової незалежності має галузь діяльності підприємств. Так, для підприємств різних галузей діяльності зазначені коефіцієнти фінансової стійкості характеризувалися даними, що відображені в табл. 3.

Оцінювання фінансової незалежності підприємств у галузевому контексті за даними таблиці відобразило критичну ситуацію щодо досягнення традиційних рекомендованих значень коефіцієнта фінансової незалежності у всіх галузях економіки,

Рис. 1. Показники фінансової незалежності й довгострокової фінансової незалежності підприємств економічної системи України в період 2010-2014 рр. *

* Офіційний інтернет-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Таблиця 3

Показники фінансової незалежності й довгострокової фінансової незалежності підприємств економічної системи України за галузями діяльності в період 2010-2014 рр. *

Показники	Роки					Темпи приросту до	
	2010	2011	2012	2013	2014	2010 р.	2013 р.
Коефіцієнт фінансової незалежності у цілому, в т.ч.	0,355	0,339	0,305	0,350	0,247	-30,4	-29,4
сільське, лісове та рибне господарство	0,559	0,544	0,446	0,507	0,420	-24,9	-17,2
Промисловість	0,343	0,335	0,300	0,411	0,288	-16,0	-29,9
Будівництво	0,174	0,145	0,104	0,110	0,012	-93,1	-89,1
Торгівля	0,104	0,100	0,093	0,102	-0,020	-119,2	-119,6
транспорт	0,546	0,521	0,476	0,508	0,410	-24,9	-19,3
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності у цілому, в т.ч.	0,541	0,527	0,465	0,537	0,474	-12,4	-11,7
сільське, лісове та рибне господарство	0,708	0,686	0,559	0,641	0,581	-17,9	-9,4
Промисловість	0,513	0,520	0,454	0,597	0,523	1,9	-12,4
Будівництво	0,474	0,426	0,375	0,399	0,373	-21,3	-6,5
Торгівля	0,240	0,240	0,211	0,253	0,150	-37,5	-40,7
транспорт	0,726	0,691	0,614	0,655	0,592	-18,5	-9,6

* Офіційний інтернет-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

оскільки на кінець 2014 р. в жодній галузі його значення не досягло рівня 0,5, а в торгівлі та будівництві зменшилося до катастрофічних значень з позиції рівня ризиковості фінансування діяльності за джерелами формування капіталу.

Традиційно відносно фінансово стійкі сільськогосподарська і транспортна галузі, в яких частка власного капіталу у більшості років досліджуваного періоду переважала у структурі власного капіталу, через

негативні фінансові результати діяльності в 2014 р. теж не змогли забезпечити необхідний теоретичний рівень значення коефіцієнта фінансової незалежності. Дані результати мають негативний вплив на оцінку фінансової стійкості, ризиковості діяльності вітчизняного бізнесу, а відтак і негативно впливають на оцінювання ринкової перспективності, конкурентоздатності й вартості компаній на ринку. Дореч-

ність застосування коефіцієнта довгострокової фінансової незалежності в цьому контексті підтверджується даними щодо його рівня у 2010-2014 рр., коли лише в сфері торгівлі у всі періоди дослідження його значення знаходилося у межах 0,15-0,253, а інші галузі мали або наближенні (будівельна сфера), або рекомендовані значення коефіцієнта, що відображає фінансову стійкість за термінами використання наявного капіталу в фінансово-господарській діяльності підприємств.

Запровадження в систему оцінювання фінансової стійкості підприємств індикаторів, що базуються на використанні різних видів капіталу як за джерелами формування, так і термінами використання, дозволить, на нашу думку, більш ґрунтовно та якісно підходити до визначення рівня ризиковості й фінансово-економічної безпеки функціонування та розвитку підприємств та пошуку шляхів їх підвищення задля забезпечення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості на ринку функціонування.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Для визначення механізмів і напрямів підвищення фінансової стійкості підприємств важливим є вирішення проблеми її понятійного визначення, систематизації та структуризації системи оцінювання. В умовах трансформаційних процесів у соціально-економічній системі країни бачимо доцільним вважати фінансово стійкими такі підприємства, які за рахунок переважаючої величини довгострокових джерел фінансування в сукупному капіталі спроможні забезпечити безперебійну, надійну й ефективну фінансово-господарську діяльність. Відповідно, фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на формування і реалізацію ефективної фінансової політики для забезпечення визначеного рівня параметрів фінансової стійкості, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених ресурсів, а, відтак, і необхідного рівня фінансово-економічної безпеки з метою ефективного функціонування та розвитку підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / І. А. Бланк. – К. : Ельга, 2008. – 724 с.
2. Власюк Н. І. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Н. І. Власюк. – Львів : Магнолія-2006, 2010. – 321 с.
3. Костирко Л. А. Розвиток методології діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/35_PWMN_2008/Economics/38350.doc.htm.
4. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності : монографія / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2011. – 880 с.
5. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / [Т. В. Момот, В. О. Безугла, Ю. О. Тараруєв та ін.] ; [за ред. Момот Т. В.]. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 712 с.
6. Мицак О. В. Фінансова стійкість в системі оцінювання фінансового забезпечення діяльності

підприємств / О. В. Мицак, І. Р. Чуй // Збірник наукових праць “Соціально-економічні дослідження в перехідний період”, 2014. – №4.

7. Стоянова О. С. Финансы и кредит : учебный курс / О. С. Стоянова. – К. : Эльга-Н ; Ника-Центр, 2008. – 448 с.

8. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навчальний посібник / Г. В. Савицька. – [3-є вид., перероб. та доп.]. – К. : Знання, 2007. – 668 с.

9. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

10. Приймак І. І. Стратегічний аналіз фінансової стійкості підприємства / І. І. Приймак // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2012. – № 3(19). – С. 55-67.

11. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич ; [за ред. Т. Г. Васильціва]. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 386 с.

12. Фінансовий менеджмент : підручник / [В. П. Мартиненко, Н. І. Климаш, К. В. Багацька та ін.] ; [за заг. ред. Т. А. Говорушко]. – Львів : “Магнолія 2006”, 2014. – 344 с.

REFERENCES

1. Blank, I. A. (2008), *Finansovyy menedzhment*, El'ha, K., 724 s.
2. Vlasjuk, N. I. (2010), *Finansovyy analiz*, Mahnoliia-2006, L'viv, 321 s.
3. Kostyrko, L. A. Rozvytok metodolohii diahnostryky potentsialu finansovo-ekonomichnoi stijkosti pidpriemstva, available at : http://www.rusnauka.com/35_PWMN_2008/Economics/38350.doc.htm.
4. Lakhionova, L. A. (2011), *Analiz finansovoi stijkosti sub'ektiv pidpriemnyts'koi diial'nosti*, KNEU, K., 880 s.
5. *Finansovyy menedzhment*, T. V. Momot, V. O. Bezuhla, Yu. O. Tararuev ta in. (2011), Tsentr uchbovoi literatury, K., 712 s.
6. Mytsak, O. V. and Chuj, I. R. (2014), *Finanova stijkist' v systemi otsiniuvannia finansovoho zabezpechennia diial'nosti pidpriemstv, Sotsial'no-ekonomichni doslidzhennia v perekhidnyj period*, №4.
7. Stojanova, O. S. (2008), *Finansy i kredit : uchebnyj kurs*, Jel'ga-N ; Nika-Centr, K., 448 s.
8. Savyts'ka, H. V. (2007), *Ekonomichnyj analiz diial'nosti pidpriemstva*, 3 nd ed, Znannia, K., 668 s.
9. Ofitsijnyj veb-sajt Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Pryjmak, I. I. (2012), *Stratehichnyj analiz finansovoi stijkosti pidpriemstva, Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky*, №3(19), s. 55-67.
11. Vasyl'tsiv, T. H. Voloshyn, V. I. and Bojkevych, O. R. (2012), *Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia*, Liha-Pres, L'viv, 386 s.
12. *Finansovyy menedzhment*, V. P. Martynenko, N. I. Klymash, K. V. Bahats'ka ta in. (2014), “Mahnoliia 2006”, L'viv, 344 s.